

Necip Fazıl'ın *Püf Noktası* Adlı Eseri Üzerine

Yunus AYATA*

Özet

Necip Fazıl Kısakürek, Türk edebiyatının önemli simalarındandır. O, edebî türler içinde şiirden sonra tiyatroya önem vermiştir. Tiyatro vasıtasıyla hayata '*mistik bir ayna*' tutma iddiasında olan yazar, bir kısmı yanında kalan on yedi tiyatro eseri kaleme almıştır. İnceleme konusu yapılan *Püf Noktası* adlı tiyatro oyunu, yazarın ölümünden sonra basılma fırsatı bulmuştur. Her şeyin tersinden gösterilerek toplumsal bir ironinin yapıldığı komedi tarzındaki eserin ilk baskısı 2000'de yapılmıştır. Hakkında yeterince değerlendirme yapılmamış olan eser, bu yazı çerçevesinde kurmaca bir metin olarak incelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Püf Noktası*, mistik, tiyatro, Necip Fazıl

Abstract

Necip Fazıl Kısakürek is one of the prominent personas in Turkish literature. Among the literary genres, he alongside the poetry gave mostly weight to theater (drama). The author who was in claim of reflecting the life like in a mirror wrote up seventeen drama some of which were not completed. The drama *Püf Noktası* which is handled in this study has been published after his death. The Drama in which a social irony has been made by showing everything obversely in a comedy style has been published in the year of 2000. In this study, The Drama about which no enough evaluation has been done yet by now will be analyzed as a fictive text.

Key Words: *Püf Noktası*, mystic, theater, drama, Necip Fazıl

Giriş

Necip Fazıl Kısakürek, Türk edebiyatının önemli simalarından olup, yaşadığı sürece hâl ve hareketleriyle, söz ve fiilleriyle toplum hayatında belirleyici olmaya çalışmıştır. Bu çerçevede şiir, hikâye, roman, deneme, fıkra, hatıra, biyografi... gibi pek çok sahada faali-

* Yrd. Doç. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi (ayata@cumhuriyet.edu.tr).

yet göstermiştir. Onun önem verdiği türlerden biri de tiyatrodur. Muhsin Ertuğrul'un özendirilmesiyle (Kısakürek 1994: 228-229) tiyatro eserleri yazmaya başlayan Necip Fazıl, tiyatroyu, "sanat şekilleri içinde" "en büyük keşif" (Kısakürek 1998:120) olarak nitelendirir ve "güzel sanatlar içinde bir zirve olarak kabul eder" (Okay 2003:84). Ona göre tiyatro "mistik bir ayna"dır (Kısakürek 1998:10) ve onun tiyatrolarını bu genel bakış açısı etrafında değerlendirmek mümkündür.

*Püf Noktası*¹, yazarın sayısı on yediyi bulan tiyatro eserlerinden en son basılanıdır.² Mustafa Miyasoğlu'nun belirttiğine göre eser, 1965'te yazılmış olmalıdır (Miyasoğlu 2008). Miyasoğlu, Necip Fazıl'la Vasfi Rıza Zobu arasında geçen şöyle bir konuşmadan bahsetmektedir. Eserleri ideolojik tavrından dolayı basılmayan Necip Fazıl, durumu Vasfi Rıza'ya anlatır ve "Şimdi bana, öteden beri idealim olan bir iş düşünüyor: Dram muharrirliğinden komediye geçmek ve içinde yaşadığımız cemiyeti, hüngür hüngür güldürücü tezatları, nispetsizlikleri, samimiyetsizlikleri, sahtekârlıklarıyla resmetmek... Bu benim en büyük eserim olabilir. Oynar mısın böyle bir komediyi?" der. Vasfi Rıza da "Elbette oynarım!" cevabını verir. Necip Fazıl'ın Vasfi Rıza'ya yazacağını söylediği oyunun *Püf Noktası* olduğunu düşünen Miyasoğlu, onun bu olayı 7 Ekim 1964 tarihli *Büyük Doğu*'da anlattığını da belirtir. Eserin ilk basımı, yazarın ölümünden sonra 2000 yılında, diğer eserleri gibi, *Büyük Doğu* Yayıncılık tarafından yapılmış, 2008 yılında da Adıyaman'da iki perde-lik bir oyun olarak sahnelenmiştir.³

Necip Fazıl'ın tiyatro yazarlığını 1935-1949 ve 1964-1978 olmak üzere iki devreye ayırmak mümkündür (Çebi 1981:135). Birinci devresinde yayımlanmış olduğu eserlerinde tiyatro sanatının estetik kaygılarına bağlı kalan yazar, *Püf Noktası*'nın da içinde bulunduğu ikinci devresinde tiyatroyu bir dava/tez aracı olarak görmüştür.

Eserle ilgili ayrıntılı bilgi, kendisinin talebi üzerine oyunun Necip Fazıl tarafından yazıldığını söyleyen tiyatro oyuncusu Abdullah

¹ İncelemede geçen parantez içindeki sayfa numaraları aşağıda künyesi belirtilen esere aittir: Necip Fazıl KISAKÜREK, *Püf Noktası*, Büyük Doğu Yay., İstanbul, 2006.

² Necip Fazıl'ın ikisi yarım kalan, biri de ölümünden sonra basılan tiyatro eserleri telif ediliş sırasına göre şöyledir: *Tohum* (1935), *Bir Adam Yaratmak* (1937), *Künye* (1939), *Sabır Taşı* (1940), *Para* (1941), *Sır* (1946, yarım kalmıştır), *Nâm-ı Diğer Parmaksız Salih* (1948), *Siyah Pelerinli Adam* (1949), *Reis Bey* (1960), *Ahşap Konak* (1960), *Kumandan* (1960, yarım kalmıştır), *Kanlı Sarık* (1967), *Ulu Hakan Abdülhamit Han* (1968), *Yunus Emre* (1969), *Mukaddes Emanet* (1971), *İbrahim Ethem* (1978) ve *Püf Noktası* (2000)

³ <http://www.tumgazeteler.com/?a=2896974> (Cuma, 12 Haziran 2009)

Kars tarafından verilmektedir. Buna göre Kars, Necip Fazıl'la görüştüğü bir gün sanatçıdan tek sahnelik bir oyun yazmasını istemiş, o da bu istek üzerine komedi olarak *Püf Noktası*'nı yazmıştır (Kars 2002; Sağlık 2005:346).

Dört perdelik bir komedi olan eserde, yazar, perdeler arasında özel olarak sahne geçişlerinden ve ayrıntılı bir şekilde mekân tasvirlerinden bahsetmekle kalmamış, aynı zamanda oyuncuların jest ve mimikleri hakkında da bilgi vermiştir.

Necip Fazıl'ın tiyatrolarının kurgusunu genellikle tezatlar oluşturur. Onun "*Oyunlarında kahramanlarının çok kez günah duygusu, vicdan azabı, kader-irade, akıl-duygu-sezgi ilişkileri, madde ve ruh çatışması, aklın sınırlarının zorlanması ve her şeyin ötesinde bir sır bulunduğu inancı gibi sorunsallar*" (Erdoğan-Yalçın 2003:603) görülür. Asıl kahraman Recep Kafkağlı'nın aradığını bulamamasından doğan "*iç çatışma*"sının anlatıldığı *Püf Noktası*'nda özellikle madde ve ruh karşıtlığı işlenmektedir.

1. Yapısal Unsurlar

1.1. Olay Örgüsü

Eser, başkahraman pozisyonundaki Recep Kafkağlı'nın kendisini asmaya çalıştığı sahneyle başlamaktadır. Arkadaşları Ressam ve Müzisyen onun bu hâlini görünce çok şaşırırlar; ancak biraz da beledikleri bir durumdur bu. Çünkü Recep hayattan bezmiştir ve ölmeyi istemektedir.

Ressam ve Müzisyen, Recep'i ipten indirmeye çalışırken birden onun ölmediğini fark ederler. İpin sarkan kısmının ucundaki kanca Recep'i belinden yakalamış ve onu kurtarmıştır. Tabii arkadaşları bunun kesinlikle planlı bir şey olduğunu, Recep'in kendilerini aldatmak istediğini düşünürler. Tepkilerini gösterir ve onu ipten indirmezler. Daha sonra yine bir başka arkadaşı Sîret Mesâil gelir ve onu ipten indirir. Ancak o da Recep'in bunu planlı yaptığını düşünmektedir. Hepsini bir arada iken Recep, hayattan bezdiğini, ölmek istediğini ancak bunu bir türlü başaramadığını, bundan dolayı da intihar etmeye teşebbüs ettiğini söyler. Silahı, ilacı, hatta kendisini arabaların önüne atmayı dahi denemiştir; ama olmamıştır, ölememiştir. Kafkağlı'nın bu kararlılığı üzerine Sîret ona kesin bir ölüm yolu gösterir. Tophanedeki kahvesi olan Efe adında bir kabadayı vardır. Oraya gidecekler, Recep, kabadayının kafasından hiç çıkarmadığı kasketini alıp yere atacak, ona meydan okuyacak, bunun üzerine de Efe sinirlenecek, orada Recep'i bıçaklayacak ve öldürecek-tir.

Kafkağlı'nın arkadaşları kahveye giderek Efe'yle tanışırlar. Efe, onların hâllerindeki garipliği sezmiştir. Tam bu sırada Recep gelir

ve Efe'nin kim olduğunu sorar. Onun hakkında ileri geri laf eder. Maksudı onu sinirlendirip kendisine saldırmamasını sağlamaktır. Ancak Efe, kendisinden hiç beklenmeyecek bir şey yapar. Bıçağını yere atar, Recep'in karşısında iki büklüm bir vaziyette, ağlayan bir sesle yalvarır. Herkes hayret içindedir. Recep yine ölememiştir.

Efe'nin dize gelmesi Recep'e bir şeyi öğretir: "*Kendisini güçlü görenin karşısında ondan daha güçlü görünmek.*" Recep bundan sonra hayatın sırrını çözdüğünü düşünür. Artık "öl"mek yerine "ol"mak için çalışmaya karar verir ve bunu hayatın "*püf noktası*" olarak görür. Her şeyin püf noktasını yakalamaya karar verir. Püf noktalarını yakalayacak, yükselecek ve sahteliklerle, yapmacıklarla dolu bu cemiyete hükmedecektir.

Recep, Efe'yi de yanına yardımcı olarak alır ve siyasetle ilgilenmeye başlar. Partinin paraya ihtiyacı vardır. Bir gün gazetede çıkan bir haber üzerine banka temsilcileri, Recep'e ait olan Çözüm İş Bürosuna gelir ve ondan yardım isterler. Bu arada Recep parti-nin genel başkanına paravanın arkasına saklanarak kendisini izlemesini söyler.

Recep, banka temsilcileri ile konuşur. Onlar bu haberin devamının yayımlanmamasını, aksi takdirde halkın bunu ciddiye alması üzerine iflasa kadar gidebileceklerini söylerler. O, sakın bir şekilde konuşmaya başlar. Daha sonra yavaş yavaş onların hatalarını yüzlerine vurur; suçlarının delillerini ortaya koyar. Köşeye sıkışan banka temsilcileri Recep'le maddi anlamda bir uzlaşmaya vararak işi hallederler. Oradan ayrılırken Recep üzerlerindeki ses kayıt cihazlarını bırakmalarını ister. Onlar çıkınca Recep, gazete patronunu arar ve o haberin yayımlanmasını engeller. Paravanın arkasından çıkan genel başkan şaşkındır. Ancak Recep'in sayesinde parti için gereken para elde edilmiştir.

Recep yaptıklarıyla çok ünlü olmuş ve artık hiçbir maddi kaygısı kalmamıştır. Ancak bunlar onu mutlu etmeye yetmez. Onun hayal ettikleri bunlar değildir.

Recep bir gün etkili bir sabah ezanının sesiyle uyanır. Camiye gider. Orada musalla taşının yanında yüzü ve kılığı belirsiz bir ihtiyar vardır. İhtiyar, Recep'e tacını, tahtını bırakıp derviş olan, İbrahim Ethem'in hikâyesini anlatır. Recep'e döner ve "*Oğlum! Allah seni bu iş için yaratmadı.*" (s.80) der. Bu sözün üstüne Recep neye uğradığını şaşırır. Başkalarının püf noktalarını ararken kendi püf noktasından vurulmuştur.

Bu olaydan sonra Recep, elde ettiği her şeyi geride bırakır ve eski bohem hayatına, arkadaşlarının yanına döner.

1.2. Eserin Merak Unsurları ve Açıklamaları

Anlatma esasına bağlı metinlerde ilgiyi çekebilmek için okuyucunun dikkatini canlı tutmaya ihtiyaç vardır. Bu çerçevede yazar, çeşitli merak unsurları oluşturur. Bunların bir kısmı metin içinde çözüme kavuşur; bir kısmı ise okuyucunun zihninde devam eder. İlgi çekici merak düğümleri atmak ve bunları başarıyla çözmek ya da okuyucunun zihninde devam etmesini sağlamak yazarın kabiliyeti ile ilgilidir. Necip Fazıl, *Püf Noktası*'nda okuyucunun ilgisini canlı tutabilmek için merak unsurlarına başvurmuş ve bunların tamamını da eserin içinde cevaplandırmıştır. Bunlar; aşağıda gösterildiği gibidir.

1. Ölmek için elinden geleni ardına koymayan, kendine kurşun sıkan, bir tüp uyku ilacı içen, arabaların önüne atlayan, son olarak da kendisini asan Recep Kafkağlı acaba ölmeyi başarabilecek mi? (s.11, 25)

Recep Kafkağlı son intihar teşebbüsünden sonra arkadaşlarıyla adamakıllı konuşur. Ölmek konusundaki kararlılığını dile getirir. Onlar da Recep'i bu kadar istekli görünce ona yardımcı olmaya karar verirler. Plana göre Recep'i ünlü kabadayı Efe'nin mekânına götürerek ona sataşmasını sağlayacaklar ve Efe de bıçağını çıkararak onu oracıkta öldürecekler. Bu planda Recep'in ölmesi kaçınılmaz görülmektedir. Ancak bu plan tutmaz. Recep'in posta koyması karşısında Efe dize gelir, ona yalvarır. Recep böylelikle yine hayata kalmış olur. (s.36)

2. Biri ölmeye teşebbüs eden, diğerleri de onun gibi hayata küsmüş olan sanatkarların sonu acaba ne olacak? (s.11)

Recep "öl"mediği için "ol"maya karar verir ve birçok alanda faaliyet göstermeye başlar; başarılı da olur. Ancak onun istediği böyle bir hayat değildir. O nedenle de eski hayatına döner. Ressam, Müzisyen ve Sîret'in hayatında ise ciddi bir değişiklik olmamıştır. Başladıkları gibi devam etmişlerdir. Efe ise hem efeliğinden hem de Recep'in eski hayatına dönmesi üzerine işinden olmuştur. (s.78)

3. Recep arkadaşlarının onu intihardan kurtarması üzerine, oturup onlarla konuşmuş, durumunu izah etmiştir. Recep hikmet sahibi birinin sözünü diline dolamıştır. Bu söz, "Ya ol! Ya öl!" şeklindedir. O da "ol"amadığını ya da "öl"mediğini fark etmiştir. Acaba Recep "ol"mak derken neyi kastetmektedir? (s.19)

Recep bu berbat cemiyette "köşe başı şairi" gibi hayat sürdüğünü, bu cemiyetin bir lokma ekmeği gerçek sanatkâra çok gördüğünü söylüyor. Ona göre "ol"mak ise, bu hayattan vazgeçip yapmacıklıklarla, iğretliliklerle, sahteliklerle dolu hayata ayak uydur-

maktır. Nitekim böyle de olur. Kafdağlı "o/"maya karar verdiği anda cemiyetin en üstlerinde kendine yer bulur.

4. Recep, Efe'yi dize getirince Efe, onun bir davranışla ruhunu bağladığını kendine ne olduğunu anlayamadığını söyler. Recep ise davranışın sırrını asıl Efe'nin kendisine öğrettiğini söyler. Efe şaşırır. Kendisinin dahi farkında olmadığı bu davranış acaba nedir? (s.40)

Bu soruyu Efe de Recep'e sorar. Kafdağlı, ona, birden bire olmayacağını bu sırrı zamanla kendisinin yanında çalıştıkça öğreneceğini söyler. Böylelikle Recep bir püf noktası yakalamıştır. Kabadayı olmadığı hâlde öyle davranmış, kendini güçlü zannedenden daha güçlü görünmüş ve Efe'yi dize getirmiştir. İşin sırrı "öyleymiş gibi" görünmektir. (s.41)

5. Recep siyasetle ilgilendiği sırada Genel Başkan'a işin püf noktalarını öğretmeye çalışır. Genel Başkan'ın Banka Temsilcisi ile görüşmesi gerektiği zaman da onu paravanın arkasına alır ve kendisini izlemesini söyler. Acaba Recep nasıl bir yol izleyecek, neler yapacak? (s.52)

Bankacılar, gazetenin iddialarıyla kendilerini zor duruma düşürdüğünü ve halkın bunu ciddiye alması durumunda iflasa kadar gidebileceklerini söyleyerek Recep'ten bu meseleyi çözmesini isterler. Recep, önce sakin sakin konuşur; ancak daha sonra onları ığneleyecek şekilde konuşur ve suçlarını yüzlerine vurur. Onlar bunun üzerine şaşırıp kalırlar. Bu işin çözülmesi adına, her şeyin vatan için yapıldığı düşüncesinden hareketle Recep'le pazarlık yaparak, işi paraya bağlarlar. Banka Temsilcileri oradan ayrılırken de Recep onlardan ses kayıt cihazlarını bırakmalarını talep eder; bu da onları şaşırtmıştır. Daha sonra da gazete patronunu arayarak bankacıları zor durumda bırakacak haberin yayımlanmasını engeller. Böylelikle parti için gereken para temin edilmiş, Genel Başkan da işin püf noktasını uygulamalı olarak görmüş olur. (s.63)

6. Recep, Genel Başkan'a politikacılığı öğretmiş ve bir politikacıya düşen davranışların neler olduğunu söylemesini, bunları sıralamasını istemiştir. Acaba Recep, Genel Başkan'a politikacılık konusunda neler öğretmiştir. (s.64)

Politikacıya düşen ilk vazife kendi püf noktalarını gizlemek, başkalarınınkini aramaktır. Devamında ise fazla konuşmamak, sık sık Frenkçe kelimeler kullanmaktır. Bunlar cahilliğin ve bilgi çilesi çekmemişliğin maskeleridir. (s.65)

7. Her işin püf noktasını çözerek belli bir yere gelen, hiçbir sınırsız kalmayan, birçok kişiyi etkileyebilme yeteneğine sahip olan

Recep Kafdağlı, acaba neden bunları bırakıp eski hayatına dönüyor? (s.78)

En önemli merak unsuru eserin sonunda yer almıştır. Sahtelikler, öğretilikler, yapmacıklıklar arasındaki hayat, Recep Kafdağlı'nın başını döndürmeye başlamıştır. Olmak istediği bu değildir. Karşılaştığı ihtiyarın kendisine "*Allah seni bu iş için yaratmadı!..*" (s.80) demesi üzerine artık başkalarının püf noktasını yakalamaktan vazgeçmiştir. Çünkü kendi püf noktasından yakalanmıştır. (s.80)

1.3. Şahıs Kadrosu

Püf Noktası'nın zengin bir şahıs kadrosu yoktur. Recep Kafdağlı, Ressam, Müzisyen, Sîret Mesâil, Efe, Genel Başkan, Banka Temsilcileri, Külhanbeyi ve sekreter kız eserin kahramanlarıdır.

Eserin asıl kahramanı Recep'tir. O, yaptıklarıyla çevresindekileri etkileyen ve bu işlerden kendisi de etkilenen kişidir. Recep bir şairdir. Sanatkâra bir lokma ekmeğin çok görüldüğü bir toplumda yaşamaya çalışır. Gazeteci Sîret, başlangıçta onu "*aczini kuvvet diye satan*" (s.15) bir istismarcı olarak gösterir. Ancak daha sonra Sîret, "*Ben Recep'in insanüstü bir mahlûk olduğuna artık inandım.*" (s.69) demek zorunda kalmıştır. Sîret'in görüşlerindeki değişikliğin sebebi, Recep'in zamanla "*ol*"maya karar vermesi, düzene ayak uydurup meşhur olmasından kaynaklanmaktadır.

Recep ise kendi halet-i ruhiyesini şöyle anlatır:

"Bakin ben neyim. (Melodramatik ton) Ben mevsimler boyunca diliyle, kafasından yakalamaya çalıştığım kızı, bir anda hurdacının ayaklarına kaptıran; (Durak) pinti kitapçıdan, kağıdını getir de eserini basalımdan başka bir cevap alamayan; katırın yem torbasına saman yerine gül doldurmuşçasına şiipleri nefretle tükürülen; (Durak) bir depo içinde tek lokmadan mahrum midesi tok cücelere maskaralık eden; (Durak) her sabah ayna karşılarında suratını düzenleyen; bilmek için ağlaya ağlaya yanaklarını tirmiklayan; (Durak) sıfırla yüz derece arasında zikzaklar çizici, şahsiyet ibresini bir türlü yerine oturtmayan; (Durak) bir türlü akıntıya uyamayan, hep ters giden, taş aralarında sıkışıp kalan... (Durak... Elini havaya kaldırır)" (s.23)

Recep, topluma ayak uyduramadığı için sürekli "*iç çatışmalar*" yaşayan, bunların ve topluma uyum sağlayıp yaşamaya çalışmanın verdiği bir gayretle de "*akıllara durgunluk veren*" maceralar yaşayan biridir. Olayların merkezinde Recep vardır ve diğer şahıslar da ondan etkilenir. Bu sebeple eserin asıl kahramanı Recep'tir.

Yazarın -diğer oyunlarında da görüleceği üzere- kahramanlarını "*iyiler*" ve "*kötüler*" olarak sınıflandırmak mümkündür (Karataş 2004:244). Buna göre Recep, "*iyiler*" grubuna dâhil edilebilir. Necip Fazıl'ın "*iyi*" rolünü yüklediği kahramanları kolay kolay hata yapmazlar. Yanlışla yöneliyorlarsa da bu onların mecbur kalışların-

dandır (Karataş 2004:244-245). Recep, "ol"mak, cemiyete kendini kabul ettirebilmek ve yaşayabilmek için yanlışa yönelmiştir. Böylelikle yazar, Recep'in şahsında toplumsal bir ironi yapmıştır.

Eserdeki başlıca karşıt güç olarak toplumu alabiliriz. Şair Recep Kafkağlı, arkadaşlarının tabiriyle hayata küsmüştür. Toplum ona sahip çıkmamış, adeta ortada bırakmıştır. O da kurtuluş çaresi olarak ölmeye karar vermiştir. Asıl kahraman Recep "olamadığı" için ölmek istemesini arkadaşlarına şu şekilde açıklar:

"Olamadığım için ölmek istiyorum. Sadece gururum yüzünden. Ben bu berbat cemiyet düzeni içinde eski bir tabirle 'Köşe başı şairi' hayatı sürmekten, bittim geberdim. (Masadaki ekmeği eline alır) Bu cemiyet, bir lokma ekmeği çok görüyor gerçek sanatkâra." (s.21).

Şairin bu sözlerinden cemiyetin onun hayatındaki yerini anlamak mümkündür. Cemiyet ona destek değil, köstek olmuştur. Recep ise toplumun bu tavrı karşısında sanatçılığıyla bir yere gelemeceğini, hatta hayatını dahi sürdüremeyeceğini anlar ve ölmeye karar verir. Arkadaşları da aşağı yukarı benzer durumdadır. Ellerde hünerleri olmasına rağmen maddi sıkıntılar yaşamaktadırlar. Bunun sebebi de toplumun sanatçıya bakışı ve ona sahip çıkmayıdır. Dolayısıyla toplum, Recep ve arkadaşları için karşıt güç durumundadır.

Eserde arzu edilen ve korku duyulan durumlar şahıslara göre farklılıklar göstermektedir.

Püf Noktası'nın asıl kahramanı Recep'in arzu duyduğu şey "ölüm"dür. Bu durum Recep'in "*Çocuklar! Şunu bunu bırakın. Ben ölmek istiyorum.*" (s.19) şeklindeki sözlerinde açığa çıkmaktadır. Yine Ressam ile aralarında geçen konuşma da onun ölüme sığınmak istediği anlaşılmaktadır.

Recep tüm teşebbüslerine rağmen ölmeyi başaramayınca, hayatın püf noktalarını yakalamaya ve artık "ol"maya karar verir. Bu da Recep'in "*Hayat meğerse püf noktalarından ibaretmiş. Olanca başarı püf noktasını yakalamaktan başka bir şey değilmiş. Bundan sonra görün beni; aramadan bulduğumu, arayıp da yakalayacağım. Cemiyete, insanlara hükmedeceğiz. Bakın artık nasıl devlet çapında bir oluştta olacağız. Duyurumuz şu: 'Ya ol; Ya öl!... (Bağırarak)' Olacağız dostlarım, olacağız.*" (s.43) şeklindeki sözlerinden anlaşılmaktadır.

Eserde Efe'yle Recep arasında geçen bir diyalogdan sonra da Efe'nin Recep'ten öğrenmeyi istediği bir şeyler olduğu fark edilmektedir. Recep, Efe'ye kendisinden davranışın sırrını öğrendiğini söylüyor. Şaşırın Efe, ona kendisinin de bilmediği bu sırrın ne ol-

duğunu soruyor. Recep ise bunu birden bire değil zamanla öğreneceğini söylüyor.

Recep siyasetle ilgilendiği sırada Parti Genel Başkanıyla iş birliği içindedir. O, partisinin maddi durumunu düzeltmek için Banka Temsilcileri'yle görüşür. Bu arada Genel Başkan'a paravanın arkasına saklanması ve kendisini izlemesini söyler. O da böyle yapar. Başkan'ın içinde hep paravan arkasında kalma korkusu belirir ve bunu da dile getirmekten çekinmez. Recep ise iktidara geçtiklerinde paravanın arkasına kendisinin geçeceğini söyleyerek onun korkusunu giderir.

Eserde başka korku yaşayanlarsa Banka Temsilcileridir. Gazetede çıkan yazıda bankalarına karşı ciddi bir şantaj olduğunu ve bunun olumsuz sonuçlar doğurabileceğini düşünürler ve korkarlar. Bu, Banka Temsilcilerinin şu sözlerinden anlaşılabilir:

"Besbelli... Mevduat 40 milyar, mevcut 4 milyar... Demek ki herhangi bir iktisadî panik patlak verir de, halk bankalara hücum edecek olursa, banka her yüz lirası olana on liradan fazlasını ödeyemez. Her yüz lira sahibi toplu olarak on lirasını istedi mi bankalar iflastadır." (s.55)

Eserin vakasına yön veren en önemli unsur "*cemiyet*"tir. Çünkü Recep'in ölümü istemesinde ve sonrasında sahtekârlıklarla dolu bir hayatı seçmesinde en büyük etken toplumdur. Toplum ona sahip çıkmamış, "*köşe başı şairi*" (s.21) olarak yaşamaya mahkûm etmiştir.

Eserde bir diğer yönlendirici de cami avlusundaki ihtiyardır. Recep'e "*Oğlum! Allah seni bu iş için yaratmadı!*" (s.80) diyerek, Recep'in eski bohem hayatına dönmesine sebep olmuştur.

Püf Noktası'nda Müzisyen, Sîret ve Ressam gibi karakterler yönlendirici olarak alınabilir. Recep birçok teşebbüsüne rağmen ölmeyi başaramamıştır. Arkadaşları ise ona kendilerince kesin bir ölüm yolu bulmuş ve onu Efe'yle karşı karşıya getirmeye karar vermişlerdir. Onlar, Recep'in Efe'yle karşılaşması hususunda hem yönlendirici bir etkiye sahiptirler hem de bu konuda Kafdağlı'ya yardımcı olmuşlardır.

Recep'in işlerin püf noktalarını göstermek adına Genel Başkan ve Gazete Patronu'na yaptığı yardımları da bir nevi yönlendirme olarak alabiliriz. Çünkü olaylar Recep'in tasarladığı doğrultuda ilerlemektedir. Patron'un "*Siz olmasanız hâlimiz nice olur?*" (s.63) sözünden de Recep'in onlar ve olaylar üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Eserin asıl kahramanı Recep birinci derecede alıcı olarak görülebilir. "*Ölmek*" için uğraşırken bazı şeylerin püf noktalarını kavrar ve artık "*ol*"maya karar verir. Onun arzuladığı hayat, sahtelikler-

den, yapmacıklardan uzak, samimi bir hayattır. Recep'in eski yaşantısına dönmesi eserde şu şekilde anlatılmaktadır: Recep ne olduğunu kim olduğunu bilmediği bir adamla karşılaşır. Adam ona, tacını, tahtını bırakıp saharalara düşen İbrahim Ethem'in hikâyesini anlatır. Bunun üzerine Recep kendi püf noktasından vurulmuş bir şekilde eski hayatına döner.

Müzisyen, Ressam, Sîret özellikle de Efe, Recep'le birlikte oldukları zamanlarda ondan bir şeyler öğrenmişlerdir. Örneğin Efe, asıl kahraman Recep Kafdağlı'dan sonra olaylardan en çok etkilenendir. Bu da Efe ile Müzisyen arasında geçen şu konuşmadan anlaşılmaktadır:

"Efe: Hangi namus ağabey. Bu devirde namusuyla geçinmek aç kurdun başka hayvanlar dururken kendi vücudunu yiyerek yaşamaya çalışmasından farksız...

Müzisyen: (Efe'ye) Sende yeni bir dil peydahlamış Efe! Sen de epey ders almış olacaksın Recep Kafdağlı'dan.

Efe: Aldık zahir... Herkes payına düşeni alır. (Sîret'e) Ben bir sırtlandım. Kafdağlı beni bir geyik yaptı, bahçesine aldı." (s.77)

Eserde Genel Başkan'la, Patron'u da alıcı olarak kabul etmek mümkündür. Birlikte çalıştıkları dönemlerde onlar da Recep'ten istifade etmişler ve işlerinin püf noktalarını öğrenmişlerdir.

Müzisyen, Ressam, Sîret ve Efe'yi yardımcı unsurlar olarak alabiliriz. Recep insanları etkisi altına almış gibidir. Olaylar onun planladığı yönde gelişir. Arkadaşları da yanında bu oldukları için ona ister istemez yardımcı olur ve isteklerini yerine getirirler.

Necip Fazıl, tiyatro eserlerine hemen her zaman kendi düşüncelerini ifade edecek bir sözcü eklemiştir. *Püf Noktası*'nda da bu tavrından vazgeçmez. Eserin asıl kahramanı Recep Kafdağlı, aynı zamanda yazarın sözcüsü konumundadır. Özellikle onun sanat ve basın hakkındaki konuşmaları Necip Fazıl'ın sanat ve basına yaklaşımını yansıtır.

Eserde psikolojik hususiyetlerinden söz edilemeyen, "*dikkatlere sunulmak istenen vaka veya vaka parçasına ait tablonun gözler önünde daha iyi tecessümüne hizmet eden*" (Aktaş 2005:142) külhanbeylerini (Kabadayılar) ve sekreter kızı dekoratif şahıslar olarak alabiliriz. Varlıklarından haberdar olduğumuz bu figürler eserde önemli bir yere sahip değildiler.

1.4. Zaman

İlk basımı 2000 yılında Büyük Doğu Yayıncılık tarafından yapılan eserin, yukarıda da ifade edildiği gibi, ne zaman yazıldığına ve olayların hangi tarihte geçtiğine dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır.

Eserde "Yarın sabah", "birkaç gün önce", "bugün", "yarın saat: 14:00-17:00", "yarın veya öbür gün", "4-5 saat", "5-10 dk", "24 saat" gibi belirsiz zaman ifadelerine rastlanmaktadır.

1.5. Mekân

Necip Fazıl, diğer tiyatro eserlerinde olduğu gibi, *Püf Noktası*'nda da mekâna ait ayrıntı konusunda oldukça titizdir; "rejisörü yer yer sıkıntıya sokabilecek veya ona hiçbir inisiyatif bırakmayacak" (Çetişli 2004:354) kadar müdahildir. Onun eserlerinde "sahneye koyucuya (rejisöre) hiçbir yorum imkânı bırakmayan bir akSESUAR, dekor kostüm, ışık, ses tonu, jest ve mimik teferruatı dikati çeker." (Okay 2003:85). *Püf Noktası*'nda da yazar, esere zarar veren bu müdahil tavrından vazgeçmez.

Püf Noktası, bir tiyatro olduğuna göre esas mekân sahnedir. Eserde, olay, sahnelemenin getirdiği zaruretten dolayı dar bir mekânda cereyan etmektedir. Sahneye yansıtılan bu mekânlar ise şöyledir:

1. Perde: Beyoğlu'nda bir pansiyon
2. Perde: Tophane'de Efe'nin kahvesi
3. Perde: Recep Kafdağlı'nın iş bürosu
4. Perde: Sîret Mesâil'in tavan arası

Eserdeki bütün mekânlar somuttur. Yukarıda sıralanan maddelerden de anlaşılacağı üzere daha çok kapalı mekânların tercih edildiği eserde sadece "*cami avlusu*"nda yaşanan olaylar açık mekânda geçmiştir. Açık mekânda geçen olay, Recep Kafdağlı tarafından anlatılmış olup, sahneye yansıtılmamıştır.

2. Tematik Unsurlar

Püf Noktası'nda -yazarın diğer edebî eserlerinde de sıklıkla temas edildiği gibi- insanların inançları, toplumsal hayatta görülen yozlaşma ve basın durumunu irdelenmiştir.

Necip Fazıl, hayatının ikinci döneminde bohem hayatı yaşamaktan vazgeçerek bağlandığı dinî, tasavvufî görüş doğrultusunda *Esselâm*, *Veliler Ordusundan 333*, *Hacdan Çizgiler*, *İlim Şehrinin Kapısı Hazret-i Ali*, *Peygamber Halkası* ve *Pırlıtlar* gibi eserler kaleme almıştır. Onun bu tarz kalem mahsullerinde Abdülhakim Arvasi'den *Rabita-i Şerife* ve *Tasavuf Risaleleri*, Şeyh Safiyüddin'den *Reşâhat*, Kastalanî'den Bakî'nin çevirdiği *El-Mevâhibü'l-Ledünniye* adlı kitapları sadeleştirmesi de rol oynamıştır. Bunlar, onun edebî eserlerinin de kaynakları olmuştur.

Necip Fazıl'ın özellikle ikinci dönem eserlerinde dinî, tasavvufî konulara yer verdiği bir gerçektir. "Allah, din, inanç, kader, ahlâk,

ölüm, vatan, gençlik, kadın, batılılaşma, kumar, fuhuş, eroin" (Karataş 2004:244), rüşvet, yozlaşma onun vazgeçemediği konulardır. Yazar, bu dönemde eserlerini davası için bir araç olarak görmüş; sanat kaygısından kısmen uzaklaşmıştır. Bu durum, onun eserlerinin kimileri tarafından yüceltilmesine, kimileri tarafından da eleştirilmesine sebep olmuştur.

Yazar *Püf Noktası'nı*, oyunlarının sahnelenmemesi üzerine davasından vazgeçmeden, olayı tersinden ele almak amacıyla yazmıştır. Böylece o, ironik bir tavırla eserini ortaya koymuştur. Aslında değişen bir şey yoktur. Yazar, düşüncelerini tersinden de olsa söyleme fırsatı bulmuştur. *Püf Noktası'nda* kader, mezhep, ezan, cami, İbrahim Ethem, Allah, musalla taşı gibi dinî kavram ve ifadelerle sıkça yer verilerek bunların çağrışımsal değerinden faydalanılmaya çalışılmıştır.

Recep'in ölmeyi düşündüğü sıralarda Müzisyen'le aralarında geçen konuşmadan onun kadere olan inancı anlaşılmaktadır. Ressam'a göre karar verdikten sonra ölmek kolaydır. Ancak Recep, "kaderde ölmek varsa ondan daha zor hiçbir şey yok." (s.19) diye düşünür. Yine ikisi arasında geçen bir konuşmada Ressam, Recep'e, ölüme sığınıyorsun ancak "senin mezhebinde izin var mı intihara?"(s.24) gibi bir soru sorar. Recep ise buna asla izin olmadığını ve belki de bu yüzden Allah'ın kendisini koruduğunu düşünür.

Recep siyasetten ayrılıp eski bohem hayatına döndüğü sırada arkadaşlarına dönüş hikâyesini ve nedenini anlatmaya koyulmuştur. Burada da Recep'in sözlerinde dinî unsur ve ifadeler yer almaktadır. Recep sabah ezanının sesine uyanır camiye gider, musalla taşının yanında gördüğü ihtiyar, ona, İbrahim Ethem'in hikâyesini anlatır ve Allah'ın onu bu iş için yaratmadığını söyler. Zaten bu ifadelerden de Recep'in püf noktasının dinle bağdaştırılmış bir şekilde hayata geliş gayesini bilmek ve ona göre yaşamak olduğu görülmektedir.

Eserde toplumun sanatçıya ve sanatçıların da topluma, hayata bakışlarına ilişkin düşüncelerine sıkça yer verilmiştir. Recep'in ölmeyi istemesinin başlıca sebebi, toplumun sanatçıya değer vermemesi, bunun sonucu olarak da bu şekilde hayatını sürdüremeyeceği düşüncesidir. Recep içinde bulunduğu durumu "berbat cemiyet düzeni içinde" hayat sürmekten bıktığını, toplumun sanatkâra bir lokma ekmeği çok gördüğünü ifade ederek özetler. Arkadaşları da en az Recep kadar bıkmıştır bu cemiyetten. Müzisyen cemiyet için "Elimden gelse bomba ile havaya uçurdum." (s.22) ifadesini kullanır.

Eserde göre bu cemiyette her şey eftan püftendir ve yükselmek için alçalmak gerekmektedir. Bilmediği konularda biliyormuş gibi görünmek, bol bol Frenkçe sözler kullanmak, uzun ve sonu gelmeyen tumturaklı sözlerle dolu cümleler kurmak ve beyinleri karıştırmak yükselmenin anahtarıdır. Cemiyetin kadını, politikacısı, âlimi, şairi sahtedir. Böylesi bir cemiyette başarı da sahte olacaktır.

Yazar eserde cemiyet ile ilgili olarak bunları verirken bir yandan da toplumun çeşitli kesimlerine eleştiriler yöneltmiştir.

Recep'in bankacılarla yaşadıklarına ve siyasi parti içerisinde yaptıklarına bakıldığında medya-siyaset, medya-ticaret ilişkilerine karşı bir eleştiri yapıldığı düşünülebilir. Okurken tebessümler ettirse bile cemiyetle ilgili söylenenlerin içeriğinden, bunların cemiyetteki sahteliklerin, yapılan sahtekârlıkların bir örneği olduğu anlaşılabilir. Bunlar, Recep'in banka temsilcilerinden rüşvet alması, parti genel başkanına, kendini yetiştirmiş gibi görünmenin yollarını öğretmesi gibi sahtekârlıklardır.

Eserde kadına ilişkin eleştiriler de göze çarpmaktadır. Sîret, Recep konuşurken bunları defterine not almıştır:

"Saçları takma, kaşları takma, kirpikleri takma, dişleri takma zamane kadınında samimiyet var mıdır? Kendisi nerededir ki, samimiyeti kendisinde olsun?..." (s.73)

Bu sözler, yazarın sözcüsü konumundaki Recep'e ait olduğu için, onun düşüncelerini de yansıtmıştır, denilebilir. Recep, eser boyunca toplumda sanatın temsilcisi olarak kabul edilen Ressam, Müzisyen ve Gazeteci acımasızca eleştirir:

"(Sîret'e) Sen çeyrek porsiyon bir adamsın. (Ressam'la Müzisyen'i gösterir) Bunlar da yarım adamlar. (Sîret'e) Kendin bir şey olamadığın için bir şey olmak yolunda çabalayanlara yararlı olmaktan başka hünerin yok senin. Yani şahsiyetin yok. (Ressam'la Müzisyen'i gösterir) Bunlarsa ne yaptıkları işi, ne onun toplumdaki değerini, ne de toplumun hâlini gören, düşünen, tartan, her şeyleriyle uydurdukçacıların 'Bitkisel' dedikleri nebatî istidatlar..." (s.22)

Burada konuşanın yazarın kendisi olduğunu düşünmek mümkündür. Zira Necip Fazıl, farklı zamanlarda ve eserlerde buna benzer düşünceler dile getirmiştir. Ona göre sanatçı topluma yararlı olmalı ve onu yönlendirmelidir.

Recep "ol"mayı da "öl"meyi de denedikten sonra eserin sonlarında kendi için önemli olan bir sorunun cevabını bulmuştur. "*Hayat mı, eser mi?...*" (s.81) sorusunun cevabını "*Yalnız eser...*" (s.81) olarak vermiş ve bunun sebebinin ise şöyle açıklamıştır:

"Yalnız eser... Yaşamak benim fert hayatım... Hepsi fânî; eserse herkesin, cemiyetin... cömert ve ebedî..." (s.81)

Oyunun en sonunda yine Recep tarafından cemiyete "*Kaatilleri bile ağlatan adaletsiz cemiyet!... Sana gözyaşını öğretecek şiiri nasıl yazmalı?*" (s.82) şeklinde eleştirel bir sesleniş yapılmıştır.

Necip Fazıl'ın üzerinde durduğu en önemli hususlardan biri de basındır. Aralıklarla da olsa *Ağaç* (1936), *Büyük Doğu* (1943) ve *Borazan* (1947) gibi gazete ve dergi çıkaran yazar, basının önemini farkındadır. Ancak basının yozlaşmışlığını içine sindiremez. Sanatçı, basının içinde bulunduğu durumu *Babiali*'de teferruatıyla işlemekle kalmaz, diğer eserlerinde de yer yer ona karşı eleştirilerini dile getirir. Onun edebî eserlerinde de basın hakkındaki eleştirilerine rastlamak mümkündür.

Nitekim *Püf Noktası* da yazarın basın ve basın mensupları hakkında eleştirilerini sıraladığı eserlerindedir. Recep Kafdağlı'nın arkadaşlarından Sîret Mesâil gazetecidir. O, "*Babiali'nin sefil gazetelerinin birinde banka hademesi aylığıyla çalışan*" (s.21) biri olarak tanıtılır.

Necip Fazıl'ın nazarında gazete itibar edilecek bir şey değildir. Çünkü onu çıkaranların amaçlarına alet olmaktan başka özelliği yoktur. Bu amaç doğrultusunda insanlara şantaj yapmaktan kaçınmaz. *Püf Noktası*'nda da bankacılar, Recep Kafdağlı'nın müdahalesi ile rüşvet karşılığında şantajdan kurtulabilirler.

Gazete, tirajını artırmanın formülünü bulmuş, ukalaca bir tavırla, fikirsiz "*resim altı*" ve "*Habeşistan İmparatorluğu'nun oturağı ve kadın bacağı*"ndan bahseden haberlerle amacına ulaşmaya çalışmaktadır (s.62).

3. Dil ve Üslûp

Necip Fazıl'ın "*Tiyatro benim için içtimai davada en büyük vaaz kürsüsüdür.*" (Kısakürek 1998:194) sözünden de anlaşılacağı üzere, o, tiyatroyu, düşüncelerini geniş kitlelere duyurmak için mühim bir vasıta olarak görür. Onun hemen her oyununda en çok konuşanlar başkişilerdir. Oyunlarının zayıf görülen tarafı başkişiyi bulunduğu ortamda bir hatip pozisyonunda sunmasıdır. Bu kişiler konuşmazlar adeta konferans verirler. Kişilerin bu şekilde konuşmalarının temel sebebi davayı/tezi vurgulamak amacıyla olabilir (Karataş 2004:242); ancak bu tavrın esere zarar verdiği de açıktır.

Püf Noktası'nda asıl kahraman Recep Kafdağlı'nın doğal olarak daha fazla konuştuğu görülmektedir. Bu nedenle değerlendirmeye onun konuşmalarından başlamak daha uygun olacaktır.

Recep'in konuşmaları daha çok şiirsel ve felsefi bir nitelik gösterir; ifadelerinde mistik, gizemli bir hava hâkimdir. Onun konuşmaları diğerlerinden çok farklıdır. Bu da okuyucuya Recep değil de sanki Necip Fazıl konuşuyormuş hissini uyandırır. Zaten Recep'in

konuşmalarının içeriğine bakınca da Necip Fazıl'ın düşüncelerini yansıttığı görülebilir.

Necip Fazıl şahısları buldukları ortama uygun olarak konuş-turmuştur. Eserde "laf cambazı" (s.22), "posta koymak" (s.36), "ne halt etmeye" (s.34), "ödünü patlatmak" (s.42) ve "yeni bir dil peydahlanmış" (s.77), gibi ifadeler yerli yerinde kullanılmıştır.

"Necip Fazıl'ın oyunlarındaki kişi adları rasgele seçilmiş kanısını uyandırır. Bazen ortada bir ad bile yoktur. Kişinin sıfatı ona ad ola-rak takılmıştır." (Karataş 2004:245). Püf Noktası'nda da ressam, müzisyen ve efe gibi sıfatlar oyun kahramanlarının ismi gibi kulla-nılmıştır. Bundan hareketle bu meslek sahiplerinin geneline hitap edilmeye çalışıldığı düşünülebilir.

Necip Fazıl, Recep'in ağzından "uydurdukçacıların 'Bitkisel' de-dikleri nebatî istidatlar..." (s.22) şeklinde dilde yeni kelime türet-meyle ilgili bir eleştiri yapmıştır. Buradaki eleştirinin ve ifadedeki ironik tavrın yazara ait olduğu hemen anlaşılmaktadır. Sanatçı, kahramanı vasıtasıyla "nebatî" ve "bitkisel" kelimelerini bir arada kullanarak, var olanların yerine yeni kelimeler uydurulmasına karşı olan tavrını da ortaya koymaktadır.

Eserin genelinde sade, yerine göre derin, günlük konuşmalar-da kullanılan deyimlerden örnekler sunan bir üslup sergilenmiştir (bk. s.22, 36, 42 vb.).

4. Anlatım Teknikleri

Recep'in "iç çatışma"sının anlatıldığı, okuyucunun kahramanın ruh hâlini anlamasını kolaylaştıracak "iç monolog"larına ve "bilin-çaltı aktarım"larına yer verilmeyen (Sağlık 2005:357) Püf Nokta-sı'nda, diyalog, tasvir, otobiyografik anlatım ve geriye dönüş tek-nikleri kullanılmıştır.

Eser, bir tiyatrodur. Bu nedenle de sahne ve diyalog başların-da oyuncuların jest ve mimikleri, hareketleri, ruh hâlleri parantez içlerinde tasvir edilerek verilir. Yazar, gerek eser kahramanlarının hareketlerini gerekse mekânı/dekoru, oyuncuları ve rejisörü zor durumda bırakacak, onlara hareket alanı bırakmayacak bir şekilde, ayrıntılarıyla tasvir eder. Bunun örnekleri de hemen her sayfada vardır.

Necip Fazıl, kahramanlarının hareketlerini "yastığına doğrula-rak" (s.17), "ayağa kalkar" (s.18), "ağlar gibi" (s.23), "avaz avaz" (s.25), "Sîret'e dikkatini keskinleştirerek" (s.31), "yüksek sesli bir yalvarma tonuyla Recep'e" (s.40), "Efe'ye Sîret'i göstererek" (s.48), "paravanaya doğru" (s.61) ve "elini göğsüne bastırarak" (s.77)...vb. şeklinde açıklarken mekân tasvirlerine aşağıdaki örnek-lerde de görüleceği üzere ayrıntılı olarak yer verir:

"Beyoğlu'nda bir pansiyonun tavan arası odaşı... Tavan çatı şeklinde ve basık... Solda, ancak iki büklüm şekilde girilebilecek bir kapı... Sağda, mazgalvari biçimde dar ve küçük bir pencere... Bir divan, alçak yer masası ve her arada serpiştirilmiş yer yastıkları... Duvarlarda modern resimler."(s.11)

"Tophane'de Efe'nin kahvehanesi... Cephede vitrin ve kapı, çay ocağı ve serpili masalarda bir takım külhanbeyi beyler. Orta yerde bir masada, başında yanpıri kasketli efe... Karşısında saygılı bir tavırla oturan bir külhanbeyi... Efe ayak ayak üzerine atmış nargilesini tokurdattıyor. Nargile tokurtusundan başka bir ses yok... Hareketsizlik... Uzun durak. Cephedeki camlı kapı açılır. Sîret, Ressam ve Müzisyen birbiri peşinden girerler. Sîret'in omzunda asılı bir fotoğraf kutusu, gelenler sol tarafta boş bir masaya gidip at nalı şeklinde otururlar. Efe elinde marpucu, dikkatle bakıyor." (s.29)

Püf Noktası'nın başkahramanı Necip Fazıl gibi bir şairdir. Şair Recep'in düşüncelerine ve yaşayışına bakıldığı zaman yazarın hayatı ve düşünceleriyle örtüşen yanlarını görmek mümkündür. Necip Fazıl, şiir, sanat ve sanatkârla ilgili düşüncelerini Recep aracılığıyla esere aktarmıştır. Eserde Recep'in "*Ben, arıların bal yapması gibi, hiçbir şey izah etmem. Sadece eserimi veririm.*" (s.17) sözleri bize Necip Fazıl'ın poetikasını hatırlatır.⁴ Yine Sîret'in defterinden okuduğu Recep'in sözleri de Necip Fazıl'ın çeşitli görüşlerini yansıtmaktadır. Eserde asıl kahramanımız da aynı Necip Fazıl gibi bir şairdir. Necip Fazıl burada Recep'i adeta şiirle ilgili düşüncelerinin sözcüsü olarak seçmiştir.

Recep, sahteliklerle dolu topluma ayak uydurup belli bir makama geldiği sıralarda, duyduğu sabah ezanı sebebiyle namaza gider. Camide musalla taşının yanında bir ihtiyar görür. İhtiyar Recep'e tacını, tahtını bırakıp sahalara düşen İbrahim Ethem'in hikâyesini anlatır. Hikâyeden etkilenen Recep'in gözleri dolar, püf noktasından vurulduğunu anlar ve her şeyi geride bırakarak eski hayatına döner.

Recep'in eski hayatına, arkadaşlarının yanına dönüş sebebi ise geriye dönüş tekniği ile dikkatlere sunulmaktadır. Önemli dönüm noktalarından biri olan bu kısım, esere bir sahne olarak yerleştirilmemiştir; oyunun sonunda Recep'in ağızından aktarılarak okuyucunun merakı giderilmiştir (s.79-80).

Sonuç

Püf Noktası, Karataş'ın da belirttiği gibi (2004:242), toplumsal bir ironidir. Recep Kafdağlı'nın yaşadıkları, içinde bulunduğu toplumun çarpıklıklarını, mübalağalı bir dille gözler önüne sermektedir.

⁴ Necip Fazıl, poetikasında "*Arı bal yapar, fakat balı izah edemez.*" (Kısakürek 1992:471) demektedir.

Gazete patronu, banka temsilcileri, parti genel başkanı, bu olumsuz eleştiriden en fazla nasibini alanlardır.

Necip Fazıl, tiyatroyu bir vaaz kürsüsü olarak görmektedir. Bu düşünceden hareketle Püf Noktası'nı, diğer tiyatro eserlerinde olduğu gibi, tez kaygısı güderek yazdığı rahatlıkla söylenebilir. O, sanatı, davasını muvaffak kılmak için bir araç olarak kullanmıştır. Çok fazla toplumsal mesaj içeren eserde siyasetçisinden ressamına kadar toplumun birçok kesimine göndermeler yapılmış; toplumdaki çarpıklıklar gösterilmeye çalışılmıştır.

Püf Noktası, çok sayıda otobiyografik unsur içermektedir. Necip Fazıl da şair Recep Kafdağlı gibi bir dönem bohem hayat yaşamıştır. Eserdeki şair de karşılaştığı bir ihtiyarın sözlerinden etkilenerek sahteliklerle dolu hayatını geride bırakmıştır. Bu, bize, tacını tahtını bırakıp derviş olan İbrahim Ethem'in hikâyesini de hatırlatır.⁵ Ancak şairin hayatındaki dönüşüm, ne Necip Fazıl, ne de İbrahim Ethem'in hayatındaki değişiklik kadar manevi bir nitelik taşır. O, yaşadığı hayatın sahteliğini fark ederek eski bohem hayatına ironik bir şekilde dönmüştür.

Eserin en önemli mesajı, "Ya ol; ya öl!"dür. Recep eser boyunca "ol"makla "öl"mek arasında gidip gelir. "Ol"mak kolay olandır; ancak bu defa da zihnindeki çatışmalar son bulmaz. "Ol"mak ona arzuladığı hayatı sunmayacaktır; fakat "öl"meyi başaramayınca çaresiz "ol"mayı dener. Bu denemenin sonucunda ise Recep, "ol"maktan mutlu olamaz.

Kaynaklar

- AKTAŞ, Şerif. *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Ankara, Akçağ Yay., 2005.
- ÇEBİ, Hasan. *Madde ve Manada Necip Fazıl*, İstanbul, Veli Yay., 1981.
- ÇETİN, Nurullah. *Roman Çözümleme Yöntemi*, Ankara, Öncü Basımevi, 2003.
- ÇETİŞLİ, İsmail. *Metin Tahlillerine Giriş/2*, Ankara, Akçağ Yay., 2004.
- ERDOĞAN, Tamer-Murat YALÇIN. *Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, II, İstanbul, Yapı Kredi Yay., 2003.
- KARATAŞ, Turan. "Necip Fazıl'ın Tiyatroları", *Doğumunun 100. Yılında Necip Fazıl Kısakürek*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Yay., 2004:222-246.
- KARS, Abdullah. "Abdullah Kars'la Söyleşi", *Yeni Şafak Gz.*, 25 Mart 2002.

⁵ Yazarın aynı adla bir tiyatro eserinin olması da bu açıdan anlamlıdır.

KISAKÜREK, Necip Fazıl. *Çile*, İstanbul, Büyük Doğu Yay., 1992.

KISAKÜREK, Necip Fazıl. *Bâbiâli*, İstanbul, Büyük Doğu Yay., 1994.

KISAKÜREK, Necip Fazıl. *Konuşmalar*, İstanbul, Büyük Doğu Yay., 1998.

KISAKÜREK, Necip Fazıl. *Püf Noktası*, İstanbul, Büyük Doğu Yay., 2006.

MİYASOĞLU, Mustafa, "Necip Fazıl'a Göre Sistemin Mantığı ve Püf Noktası", *Millî Gazete*, Pazar, 28 Eylül 2008.

OKAY, Orhan. *Necip Fazıl Kısakürek*, İstanbul, Şule Yay., 2003.

SAĞLIK, Şaban. "Tiyatro Yazarı Olarak Necip Fazıl", *Hece der.*, sayı 97, Ocak 2005:342-381.

<http://www.tumgazeteler.com/?a=2896974>